



# מתורתו של צדיק אביר יעקב



משנתו של מרן רבי יעקב אביחצירא זי"ע | על דרך הפשט  
לקט דרושים ומאמרים, בכיבוד פשט מצוות התורה וענייני עבודת השי"ת  
שנלקטו מכל ספריו הק'

בס"ד, פר' ויקהל פקודי תשפ"ו

## בית יעקב

מי שמתקן את הנפש רוח ונשמה שבו זוכה לקבל מלמעלה עוד ועוד מדרגות

רבו של כל ישראל ילמדו ויעשו, שאינם יכולים, שמי עלה שמים כמותו וכו', ולא די זה, אלא גם מכללות שבטו שהוא כמו אהרן וכו' אינם יכולים וכו', גם מתלמידיו יהושע וכו', רק ואך משבט יהודה וכו', דו"ק ותשכח וכו':

שמות אבותיו שנזכרו רומזים על מדרגותיו שזכה בהם

בן אורי בן חור למטה יהודה דיקא, לא פחות ולא יותר וכו', לעמת זכיתו לאורותיו הנקרא נפש רוח נשמה כנזכר לעיל, באפן זה, דהיגו בן אורי לעמת אור הנשמה הגדולה מעל לתתא, נר ה' נשמת אדם וכו' (משלי כו), שהרי כאן כבר קנה לו שם טוב וגדל בשם טוב בכח מעשיו הטובים, שגם לרבות לעשות מלאכת המשכן וכו', ובזה אתי שפיר פסדך הזה מלעלא לתתא. בן אורי כנזכר וכו', שגם בן רמז 'בצלאל בן אורי גימטריא' כך הנשמה וכו'. 'בן חור' לעמת אור הרוח, שגם בן תבת 'חור' למפרע הוא 'רוח' וכו'. למטה יהודה לעמת אור הנפש הרמוזה ביאודה, כידוע נמי בבחינת דוד תבוא מיאודה וכו', והיגו לומר גם בן שזכה לו מלפני מעשיו הטובים, שעוד לו גם בן כח מעשה אבותיו וכו':

במחשבתו היה פועל תיקונים בעולמות התחתונים

ובזה אתי שפיר אתערותא דלעלא כנזכר לעיל, כרמז בפסוק שאחריו שהוא וימלא אתו רוח אלקים הכלולה מנפש רוח נשמה הנזכר לעיל, שגם בן השפעה גדולה אצלו מעלא מן דרגה גבוהה מעל גבוה הנזכרים וכו', והיגו בחכמה בתבונה ובדעת רישיא דעמא וכו', ובכל מלאכה לכלל בזה שגם בן השפעת עולמות התחתונים מניה ובה וכו', ולחשב מחשבת מעולם המחשבה עולם העליון חכמה סתימאה וכו' (והר"ה א"ב) מחשבתו הטובה מצרפה הקדוש ברוך הוא למעשה גם בשלש עולמות התחתונות וכו', וזהו לעשות דהיגו ולחשב מחשבת לעשות וכו'. בזה ובכסף ובנחשת לעמת בריאה יצירה עשייה וכו', שלעמת כלם כאחד טובים פועל צדק, יצדיק באמונתו יחיה' (חבקוק ב ד), שמברר ומתקן מעולם לעולם בכח חכמתו הנזכרת וכו': (פתח האורה)

ויאמר משה אל בני ישראל ראו קרא ה' בשם בצלאל בן אורי בן חור למטה יהודה. וימלא אתו רוח אלהים בחכמה בתבונה ובדעת ובכל מלאכה. ולחשב מחשבת לעשות בזה ובכסף ובנחשת (לה ל-לב).

ואם אפשר לרמז אלו הפסוקים בדרך רמז ודרך בסימטא דשמיא וכו', והיגו על דרך אי רישיא דעמא איתקן כלהו עמא אתקנו (ראה זוהר ח"ג קלה), והתקון השלם הוא, בקניית אדם הישראלי על ידי מעשיו הטובים ותורה לשמה, זוכה וקונה לו נפש ורוח ונשמה בכללותם כידוע וכו' (שם ח"ב צד), והיגו סימנא טבא לרישיא דעמא, שהוא רישיא באמת על ידי זכית קנייתו הנפש רוח נשמה כנזכר וכו', וממילא אתיא שאחרי בן זוכה ועולה מעלה מעלה גבוהה מעל גבוה כידוע וכו', וכנהיאי נמי 'הב חכמתא לחכימין' וכו' (היאל ב כא), הבא לטהר מסייעין אותו וכו' (שבת קד), פתחו לי פתח כחדה של מחט וכו' (שיהש"ד ב), והזכרו ברבי מאיר ותורתו וכו' (קידושין פא), על ידי כח מעשיו הטובים שהתחיל הוא מקדם וכו', שחובא רמיא מתתא לעלא שאזי רבה אתערותא דלעלא וכו':

יש לישראל ללמוד מבצלאל שהגיע אל השלימות בעבודתו

וזהו ויאמר משה אל בני ישראל דיקא, ישר אל, כידוע בזמן שעושים רצונו של מקום נקראים ככה, אשר לא בן פאשר בשם יעקב יכוננו וכו', והיגו לומר כאן שכשרותם וישרותם הוא בא מצד רישיא דעמא שהוא הוא ראו קרא ה' בשם בעל שם טוב, שהוא בצלאל על ידי מעשיו הטובים גם בן קרא לו ה' בשם טוב זה, שהוא טוב משמן טוב וכו', שהגם שמעת שגולד נקרא ככה, הוא הוא על שם סופו בכח מעשיו הטובים, כידוע על פסוק (תהלים מו ט) 'אשר שם שמות' וכו', שעוד בה גם בן שהיה צדיק הולך בתמו כידוע על פסוק (שם טו ח) 'שויתי ה' לנגדי תמיד' וכו', שנקרא מתחלתו על שם סופו 'בצל אל', על דרך (שם צא א) 'בצל שד' יתלונן' וכו', והיגו 'שויתי ה' וכו', והיגו לומר גם בן שרומז משה רבנו עליו השלום לישראל, דלאו מניה ובה

## יראת יעקב

הקב"ה מברך את העובדים אותו ומסתפקים כמועט

והמלאכה היתה זים לכל המלאכה לעשות אתה והותר (לו ז), אפשר לרמז, שאם אדם שם עבודת ה' בין עיניו ויודע נאמנה שלא בא לזה העולם כי אם לעשות רצונו יתברך, אז יהיה משאו ומתנו בנחת ועושה כי אם להסתפק בהכרח, ואינו מבטל שום תפלה וקובע עתים לתורה ומשים בטחונה בה על מזונותיו, ומה שיזמין לו הקדוש ברוך הוא במשאו ובמתנו או במלאכתו יראה בעיניו רב, לפי שכל עקר מנמתו הוא לעשות רצונו ה'. ומי שעושה כן, הקדוש ברוך הוא שולח ברכה במעשה ידיו ומזמין לו מזונותיו ברוח ולא בצמצום ולא יחסר כל טוב. וזהו והמלאכה היתה זים, דהיגו, המלאכה שעושים בני אדם במה להתפרנס, אם גמרו בדעתם ששום בטול לא יתבטלו מעת התפלה ומעת קביעות תורה הנקראת 'מלאכת שמים', כי אומרים דינו במה שנעבד ונתבטל בזמנים שאינם עת התפלה ולא עת התורה, אם הספיקו לנו מוטב, ואם לאו נסתפק בצמצום, ולא נבטל שום תפלה ולא קביעות תורה. כשיעשו כך, הקדוש ברוך הוא שולח ברכה במעשה ידיהם ויאכלו ויותירו. ושעור הפסוק כך הוא: והמלאכה היתה זים, דהיגו, אם המלאכה שעושים בני אדם במה להתפרנס גמרו בדעתם שהיא זים לכל המלאכה שהיא מלאכת הקדש, שלא יתבטלו משום תפלה ומשום קביעות תורה, אז הקדוש ברוך הוא שולח ברכה במעשה ידיהם ויתפרנסו ברוח ויאכלו וישבעו ויותירו, וזהו והותר: (פיתוחי חותם)

## באור יעקב

### א-ל נא רפא נא לה

ואם לא, אלך לאבי ואמר לו שיבטל אתכם לגמרי מן העולם". מששמעו השדים כדברים הללו מפי רבי מסעוד, נתקפו בפחד נורא, ותכף ומיד נעלמו לגמרי מן המקום.

בהגיע רבי מסעוד אל אביו, מצא את אביו עומד וממתין לו בפתח הבית, ותכף אמר לו אביו: "חזק וברוך בני על מה שעשית עם אותם שדים. תדע לך שאם לא היית עושה כן, הייתי גוער בך, וכעת ברוך תהיה, וה' יהיה בעזרך, שכן גם אתה עזרת ליהודים אחרים שלא יגזקו". אז הבין רבי מסעוד שאביו ראה הכל ברוח הקדש.

בהפרדו מאביו, לאחר שאביו ברכו, בקש רבי מסעוד מאביו שייתן לו איזה חפץ שיהיה לו למזכרת ולברכה. (שכן כך היה המנהג אצלם, לתת בעת שמברכים איזה דבר שיהיה למזכרת מן הברכה). נטל רבנו יעקב את אחד מחלוקיו הישנים ונתן אותו לבנו רבי מסעוד, ואולם רבי מסעוד הקפיד על זה קצת, על שקבל מאביו איזה בגד ישן.

הרגיש רבנו יעקב כי בנו מצטער על שקבל דבר ישן מאביו, אז אמר לו: "תדע לך בני היקר, שנתתי לך דבר של ברכה, אבל אם אתה רוצה חדש, אני מוכן לתת לך". אז לקח רבי מסעוד בשמחה גדולה את החלוק הישן של אביו שהוא חפץ של ברכה וחזר לביתו. באחד הימים הגיע איש פלוני אל ביתו של רבי מסעוד לקבל ממנו ברכה, משום שהיה חולה. הביא לו רבי מסעוד את חלוקו של אביו ואמר לו שיישן עם חלוק זה בלילה ויתרפא. ואכן, האיש התעורר בבקר בריא ושלם. אז נתפרסם הדבר, וכל מי שהיה חולה, הגיע לביתו של רבי מסעוד ללבש את החלוק של רבי יעקב והיה מתרפא, כי בכך הכניס את חפצו, לעזר ולסיע לבני ישראל.

כידוע, רבנו "אביר יעקב" היה מוסר את נפשו למען כלל ישראל, ופעולות רבות ואף שמימיות היה עושה למען הצלת עם ישראל, ולמען עזרתם, וכך היה מחנך גם את בניו אחריו. פעם הלך מרח רבי מסעוד זצ"ל, בנו של רבנו זיע"א ללמד עם הגאון רבי שלמה חיון זצ"ל, שכן רגילים היו ללמד בחברותא פעמים רבות.

בחזרתו לאחר הלמוד לעבר ביתו, ראה בדרך שני שדים גדולים מאוד, כשהן משחקים ברחוב, והם ממתנינים להזיק למי שיעבר באותה דרך. פחד גדול נכנס באותו רגע ברבי מסעוד כאשר ראה, אבל הוא התחזק בעצמו, נגש אל השדים הללו ואמר להם: "אני מצוה עליכם בכח מר אבי רבנו יעקב אביחצירא שתתנו לי לעבר ולא תזיקו אותי בכלל". כאשר אף שמעו השדים את שמו של רבנו יעקב, מיד פחדו הם, וכי אז שד אחד נעמד בצד, ואלו השד השני שכב על מקומו מבלי לזוז, עד שרבי מסעוד עבר בשלום את אותו המקום מעל בטנו של השד השוכב, מבלי להגזק. ואולם, רק חלף רבי מסעוד מעל פניהם של השדים, התרוממו השדים ושוב המשיכו במשחקם בדרך, כשהם שוב ממתנינים לאנשים שיעברו במקום כדי להזיקם. רבי מסעוד המשיך בדרך, אבל לאחר מספר רגעים חשב רבי מסעוד בלבו: לי אמנם יש זכות אבות ולכן יכלתי עליהם שלא יזיקו אותי. אבל מה יעשו אנשים אחרים שאין להם זכות אבות? האמנם הם לא יגזקו מהשדים? וכי מי יכול עליהם?

בשל כך חזר רבי מסעוד בחזרה אל מקומם של השדים ואמר להם שיעזבו לגמרי את המקום. אלא שאז השדים הלכו וגבהו והגיעו בקומתם עד לרקיע כדי להפחידו. ואולם, למרות זאת אמר להם רבי מסעוד: "איני פוחד מכם, ושוב אני מבקש מכם לעזוב את המקום בכח מר אבי

## קדושת יעקב

### עבודת המשכן בנגד עבודת התפלה

#### שלוש תפילות וקריאת שמע

על כך אומר הכתוב, 'ותכל כל עבדת משכן מלשון שכלול, כי במשכן של מטה כלול המשכן של מעלה, וזה עומד לעמת זה. ומשכן רומז לתפלות היום, כי אותיות מ'ש' הן ראשי תבות 'מנחה שחרית, ואותיות כן, בגימטריא על (70), שהיא האות שבראש תבת 'ערבית'. וכן נרמזת כאן מצות קריאת שמע שיש לסמך אותה לתפלה, כי 'משכן בגימטריא 'שמע' (ראה בוהר הקדוש ח"ג רנח).

ואהל מועד' עולה בגימטריא כחשבון תבת 'יוסף' (156), כנגד תפלת מוסף (ראה פרי עץ חיים פ"ב).

#### הארת תפילות ישראל שבזמן המשכן לכל הדורות

ומסים הכתוב: 'ויעשו בני ישראל' - בעבודתם באהל המועד, בכל תפלות היום, עשו בני ישראל רשם של השפעה וקדושה למשכן ולבתי הכנסיות, הן שבאותו דור, והן העתידים להיות בכל הדורות הבאים אחריהם, כי הארת התפלות האירה גם לעתיד, 'ככל אשר צוה ה' את משה' - דור דור ודורשיו דור דור וחקמיו (ראה ויקרא רבה כו ז).

ותכל כל עבדת משכן אהל מועד ויעשו בני ישראל ככל אשר צוה ה' את משה כן עשו (לט לב).

#### האמונה הנצרכת בישיבת בתי הכנסת

האדם היושב בבית הכנסת ובבית המדרש יבטח בה' שייתן לו את כל הנצרך לו. כי מי שאינו בוטח בה', ימעט בישיבתו שם, מחששו שטא הוא מפסיד את פרנסתו. אף הבוטח בה' חסד יסובבנו, ובכך יוכל להרבות בתורה ותפלה. כי לא בחר ה' בישראל כי אם מפני שיהיו עסוקים בעבודתו, וישיכמו לבתי כנסיות ולבתי מדרשות.

#### מקדש של מטה בנגד מקדש של מעלה

רבנו דוד עטר ר'אשנו זיע"א (פתח האהל), מפרש את פסוקי התורה בענין המשכן, על עבודת הבורא בתפלה בבית הכנסת. וכבר אמרו רבותינו וזכרונם לברכה (ירושלמי ברכות פ"ד ה"ה), שבית המקדש של מטה מכון כנגד בית המקדש של מעלה. משום כך, כל איש ישראל צריך לכוון בתפלתו לעמות בית קדשי הקדשים העליון, ולכך רמזו רבותינו וזכרונם לברכה בדין המובא במשנה (ברכות ל.) שיש לאדם לכוון בשעת התפלה כנגד בית קדשי הקדשים, שכן הכל הולך אל מקום אחד.